

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

ID 5899

Шифр, назва спеціальності та освітній рівень	029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа (бакалавр)	Назва освітньої програми	Інформаційна справа та соціальні комунікації (2024)
Тип програми	Освітньо-професійна	Мова викладання	Українська
Факультет	Факультет економіки та менеджменту (ФЕМ)	Кафедра	Каф. інформаційної діяльності та соціальних наук (ІС)

Викладач/викладачі

Габрусєва Наталія Валеріївна, доктор філософії, доцент, доцент кафедри ІС, [профіль на порталі "Науковці ТНТУ"](#)

Загальна інформація про дисципліну

Мета курсу	Метою вивчення навчальної дисципліни є вивчення теоретико-методологічних основ наукових досліджень і практики організації наукової діяльності, формування і розвиток навичок застосування різних методів наукового пошуку у професійній діяльності.
Формат курсу	Змішаний – курс передбачає проведення лекцій, практичних робіт, консультацій для кращого розуміння викладеного матеріалу і має супровід в електронному навчальному курсі системи A-Tutor, має структуру, контент, завдання і систему оцінювання.
Компетентності ОП	<p>Інтегральна компетентність : Здатність розв’язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі інформаційної, бібліотечної, архівної справи або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів інформаційної, бібліотечної та архівної справи і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності :</p> <p>ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.</p> <p>ЗК 7. Здатність до пошуку, опрацювання, аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 13. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.</p> <p>Фахові компетентності :</p> <p>ФК 1. Здатність здійснювати відбір, аналіз, оцінку, систематизацію, моніторинг, організацію, зберігання, розповсюдження та надання в користування інформації та знань у будь-яких форматах.</p> <p>ФК 14. Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності, постійного підвищення рівня інформаційної культури.</p>
Програмні результати навчання з ОП	<p>РН 01. Знати і розуміти наукові засади організації, модернізації та впровадження новітніх технологій в інформаційній, бібліотечній та архівній діяльності.</p> <p>РН 11. Здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв’язання професійних завдань.</p> <p>РН 13. Оцінювати результати діяльності та відстоювати прийняті рішення.</p> <p>РН 15. Використовувати різноманітні комунікативні технології для ефективного спілкування на професійному, науковому та соціальному рівнях на засадах толерантності, діалогу і співробітництва.</p> <p>РН 18. Навчатися з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань.</p>
	Очна (денна) форма здобуття освіти:

Обсяг курсу	<p>Кількість кредитів ECTS — 5,5; лекції — 36 год.; практичні заняття — 36 год.; самостійна робота — 93 год.;</p> <p>Заочна форма здобуття освіти:</p> <p>Кількість кредитів ECTS — 5,5; лекції — 8 год.; практичні заняття — 6 год.; самостійна робота — 151 год.;</p>
Ознаки курсу	Рік навчання — 1; семестр — 2; Обов'язкова (для здобувачів інших ОП може бути вибірковою) дисципліна; кількість модулів — 2;
Форма контролю	<p>Поточний контроль: Опитування, доповіді, дискусії, підготовка наукових проєктів, тестування.</p> <p>Підсумковий контроль: залік</p>
Компетентності та дисципліни, що є передумовою для вивчення	Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Основи наукових досліджень» значно підвищиться, якщо студент добре засвоїв курс "Філософія" (зокрема розділи з теорії пізнання, логіки та методології науки);
Матеріально-технічне та/або інформаційне забезпечення	<p>Мультимедійний проектор Epson EB-420, екран, ноутбук HP 250G6 (1 шт.)</p> <p>MS Office 365, LibreOffice, Google Chrome</p> <p>Microsoft Edge</p>

СТРУКТУРА КУРСУ

Лекційний курс	Годин	
	<u>ОФЗО</u>	<u>ЗФЗО</u>
<p>Тема 1. Вступ до вивчення навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» Предмет, мета і завдання курсу, його місце в системі підготовки бакалавра спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа. Принципи побудови і структура дисципліни. Методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень». Коротка характеристика основної та додаткової навчальної літератури.</p>	2	0,25
<p>Тема 2. Наука як об'єктивне і предметне знання Генезис науки. Передісторія науки. Практика як основа виникнення наукових знань. Основні відмінності науки від буденного пізнання. Процес диференціації й інтеграції наук. Поява і розвиток «суміжних» наук та проблеми міждисциплінарних досліджень. Наукові революції, їх роль і значення для розвитку науки та суспільства. Соціальна функція науки. Наука в умовах планової та ринкової економік. Поняття інтелектуальної власності.</p>	2	0,5
<p>Тема 3. Основні концепції філософії та методології науки Позитивістський напрям у філософії науки, його течії та різновиди (О.Конт, Д.Мілль, Г.Спенсер, Е.Мах, Р.Авенаріус, Р.Карнап, Л.Вітгенштейн, Б.Рассел, Р.Карнап, Ф.Франк, М.Шлік). Сучасні філософські концепції розвитку науки (К.Поппер, Т.Кун, І.Лакатос, П.Файєрабенд). Сцієнтизм і антисцієнтизм у поглядах на роль і можливості науки.</p>	2	0,5
<p>Тема 4. Структура науки Предмет науки. Елементи логічної структури науки та засади наукового знання: філософські основи, закони, основні поняття, ідеали і норми, теорії, концепції, парадигми та їх аналіз. Способи, види і рівні знань. Альтернативна наука як вираз обмеженості сучасної науки; донаукові й ненаукові форми знання: астрологія, філософія окультизму, телепатія, уфологія, східні варіанти медицини, езотерика і т.п.</p>	2	0,25
<p>Тема 5. Проблеми епістемології науки Теоретико-пізнавальні засади науки. Діалектика процесу пізнання. Проблема істини у філософії. Методологія ризику і абсурдності в науковому пошуку. Місце абсурдної ідеї в науці. Роль омани, помилки й хибної думки заблудження в науці. Співвідношення науки та псевдонауки.</p>	2	0,25

Тема 6. Наука як феномен культури

Зв'язки науки з людиною, культурою в цілому. Наука як елемент культури. Наука та людські потреби. Етичні й естетичні проблеми науки. Культура й етика науки (А.Швейцер). Глобальні проблеми сучасності та етична позиція вченого. Свобода наукового пошуку і моральна відповідальність вченого за долю наукового відкриття. Праксеологічні проблеми науки. Соціально-політичні, економічні та внутрішні стимули опредметнення наукового знання. Право інтелектуальної власності. Проблеми маркетингу в науці в умовах ринкових відносин. Аксиологічна функція науки. Ієрархія цінностей людського буття. Цінність, ціль, ціннісна орієнтація, оцінка, ідеал, установка, норма, щастя, гуманізм, проблема змісту життя, смерті та безсмертя людини.

2 0,5

Тема 7. Організація наукової діяльності в Україні

Організаційна структура наукових досліджень в Україні. Державна система організації і управління науковими дослідженнями в Україні: керівні органи та наукові установи. Наукові товариства та їх роль в розвитку науки і популяризації наукових знань. Студентські наукові товариства, їх організація і діяльність. Наукові ступені і вчені звання в Україні. Національна академія наук України – найбільший центр наукових досліджень у країні.

2 0,5

Тема 8. Логіка та методологія наукового пізнання

Рівні наукового пізнання та їх методи. Наукові методи емпіричного дослідження: спостереження, вимірювання, порівняння, збирання даних, описування, експеримент. Загальнологічні методи пізнання: аналіз, синтез, індукція, дедукція, узагальнення. Наукові методи теоретичного дослідження й комп'ютеризація: абстрагування; формалізація; математизація; ідеалізація; аксіоматичний метод; гіпотeko-дедуктивний метод; метод сходження від абстрактного до конкретного; системно-структурний метод; історичний і логічний методи дослідження. Основні форми наукового пізнання: науковий факт, проблема, ідея, гіпотеза, закон, теорія, концепція, парадигма.

2 0,5

Тема 9. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

Загальні відомості про інформацію. Поняття про інформацію. Роль інформації в науковій діяльності. Друковані носії інформації. Носії і засоби поширення інформації на основі комп'ютерної техніки. Типологія наукової інформації та основні види видань. Поняття про документи як засоби фіксації наукової інформації. Нормативно-технічні документи. Патентна інформація. Депоновані рукописи. Неопубліковані документи.

Особливості вторинної інформації та її пошук. Призначення та види бібліотек. Бібліотечні фонди: основний і довідковий. Бібліотечні каталоги та картотеки. Види каталогів; алфавітний, систематичний і предметний, їх особливості та призначення. Методика пошуку першоджерел. Спеціальні бібліографічні видання та їх роль в інформаційному пошуку. Оформлення результатів інформаційного пошуку.

2 0,5

Систематизація і письмовий виклад опрацьованих матеріалів. Оформлення результатів опрацювання першоджерел: складання виписок, анотацій, конспектів.

Тема 10. Автоматизовані системи обробки інформації та застосування їх у наукових дослідженнях
Характеристика автоматизованих систем обробки інформації. Особливості науково-дослідної роботи соціального працівника в умовах використання комп'ютерної техніки.

Пакети прикладних програм обробки даних наукових досліджень (Excel, SPSS) та їх функціональні блоки: програми налаштування на конкретне дослідження та введенням інформації в комп'ютер; програми контролю та коригування даних; програми перетворення введених даних, що включають програми перекодування даних (зміна кодів значень ознак, об'єднання кількох значень певної ознаки в одне та ін.), побудови додаткових ознак (значення яких обчислюються на основі значень чинних ознак), побудови підвибірок, що задовольняють певні умови, експорту даних у формати інших пакетів та імпорту їх; програми математико-статистичного аналізу: програми побудови різних таблиць, розрахунку статистичних показників, перевірки статистичних гіпотез, кореляційного, регресійного, дисперсійного, кластерного та факторного методів аналізу; програми наочного представлення та виведення результатів обчислень.

2 0,5

Тема 11. Організація та проведення наукового дослідження

Вимоги до проведення наукового дослідження. Вплив особистісних якостей дослідника на результативність наукового дослідження. Послідовність проведення наукового дослідження. Науковий напрям, проблема і тема наукового дослідження. Вибір теми дослідження. Ознайомлення із станом обраної теми дослідження. Уточнення теми і складання програми дослідження. Обґрунтування теми, дослідження, його актуальності та новизни. Методологічний апарат наукового дослідження. Мета та завдання дослідження. Вибір методів дослідження. Умови забезпечення адекватності обраних методів дослідження його меті та завданням. Логіка наукового дослідження. Складання календарного плану робіт. Гіпотеза дослідження. Систематичне накопичення дослідних матеріалів. Зведення і опрацювання результатів дослідження. Теоретичний аналіз та літературне оформлення результатів дослідження. Упровадження в практику та оцінювання теоретичної й практичної значущості результатів дослідження. Експеримент як складова частина наукового дослідження. План і методика експерименту. Вибір способів та засобів фіксації результатів експерименту. Комп'ютеризація експериментальних робіт. Роль особистості науковця у проведенні дослідження.

2 0,5

Тема 12. Обробка та оформлення результатів дослідження

Форми узагальнення результатів наукових досліджень: усний виклад, тези доповіді, реферат, наукова стаття, науковий звіт, авторська і колективна монографії. Вимоги до їх змісту та оформлення. Методи зведення й обробки результатів експериментальних досліджень: статистичні, графічні й

табличні. Складання списку літературних джерел. Вимоги до оформлення наукових праць. Письмове оформлення наукової праці. Виразність і мова тексту наукової праці. Правильність застосування наукової термінології. Цитування в тексті наукової праці. Види посилань на використані літературні джерела. Пояснення зв'язку тексту з посиланнями. Спрощення бібліографічних описів у посиланнях. Транслітерація. Завершення і представлення результатів наукового дослідження. Вибір форми представлення результатів наукового дослідження. Показники оцінювання результативності проведеного дослідження. Рецензування завершеної наукової роботи. Методика написання та вимоги до публікації в фахових виданнях.	2	0,5
Тема 13. Написання і захист кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти Курсова, бакалаврська, дипломна, магістерська роботи. Структура, обсяг та оформлення кваліфікаційних робіт. Послідовність написання кваліфікаційної роботи. Вступ до роботи та його основні складові. Написання тексту роботи та оформлення висновків. Мова роботи та відповідність її нормам сучасної української мови. Цитування й переказ. Вимоги до скорочень. Підготовка до захисту та захист кваліфікаційних робіт. Процедура захисту. Типові помилки в написанні та оформленні кваліфікаційних робіт.	2	0,5
Тема 14. Види науково-дослідної роботи студентів Навчально-дослідна робота студентів та її основні завдання. Можливі рівні самореалізації студентів у навчально-дослідній діяльності: а) репродуктивно-стереотипний (розв'язання проблеми здійснюється із засвоєними алгоритмами розмірковування, діяльності, спілкування); б) адапційний (студенти виконують певне дослідження на основі розробленого викладачем алгоритму); творчо-рефлексивний (студенти, аналізуючи свій креативний потенціал, виокремлюють сутність проблеми, моделюють дослідну ситуацію, варіанти та способи її розв'язання). Діяльність студентів у проблемних групах, проблемних студентських лабораторіях, наукових конференціях тощо. Творча діяльність студентів в конкурсах наукових студентських робіт як на рівні ЗВО, так і на всеукраїнському та міжнародному рівнях; виступах на радіо, телебаченні, на сторінках преси.	2	0,5
Тема 15. Добросовісність у науковій роботі Академічна добросовісність. Академічна нечесність. Фабрикація даних. Фальсифікація даних. Академічний саботаж. Викладацька нечесність. Хабарництво в академічній сфері. Академічне шахрайство. Поняття плагіату і його види. Ознаки плагіату. Профілактика плагіату: академічна добросовісність,		

<p>високий рівень інформаційної культури, кодекс честі університету. Кодекс етики в галузі вищої освіти. Методи боротьби з плагіатом. Правові аспекти академічної доброчесності в Україні. Створення Паневропейської платформи з питань етики, прозорості та чесності в галузі освіти (2014 р.). Методи боротьби з плагіатом у країнах Європейського Союзу. Закон України про освіту (2017 р.) про академічну доброчесність. Відповідальність за плагіат. Методи боротьби з плагіатом в Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя.</p>	2	0,5
<p>Тема 16. Культура наукової мови Вияв рівнів мовної культури науковця (рівня мовної правильності, інтеріоризації, насиченості мовою, адекватного вибору, володіння фаховою метамовою. Виховання мовної культури науковця в Україні і за кордоном. Науковий ідіостиль. Науковий діалог. Діалогова позиція наукового наставника. Роль ученого-наставника у формуванні мовної особистості молодого дослідника. Основні соціальні фактори впливу на формування української мовної особистості педагога-дослідника. Структурні елементи наукового тексту. Причиново-наслідкові зв'язки між компонентами.</p>	2	0,25
<p>Тема 17. Формування вченого як особистості та режим його праці Поняття наукової організації праці (НОП) вченого. Принципи організації праці у науковій діяльності. Особливості творчої праці. Роль особистості вченого в науці. Планування і раціональна організація праці науковця. Раціональний трудовий режим дослідника і організація робочого місця.</p>	2	0,5
<p>Тема 18. Проблеми наукової творчості Філософська концепція творчості. Історико-філософський контекст творчості (Платон, Арістотель, А.Августин, Гегель, М.Бердяєв, П.Енгельмейер). Проблема творчості у вітчизняній філософії (Г.Сковорода, І.Франко). Розуміння творчості в сучасній теоретичній літературі. Рівні, форми, сфери творчості. Особистість і творча діяльність (схильність, задатки, здібності, обдарованість, талановитість, геніальність). Умови розвитку задатків і здібностей (генетична спадковість, навчання і виховання, працелюбність, вольова скерованість, самодисципліна, соціальні умови). Творчий процес. Мозкові механізми творчості. Право- й лівосторонні стратегії сприйняття, мислення і поведінки. Взаємодія свідомості й підсвідомості в процесі творчості. Роль інтуїції, натхнення, осяяння, фантазії, уяви, емоційних станів у творчості. Роль середовища як умови творчості. Випадковість у науковому відкритті. Роль диваків у науці. Шляхи формування ефективних способів вирішення конструктивно-технічних завдань. Інженерна діяльність і технічне мислення. Проблеми засвоєння наукової інформації. Стадії та етапи процесу винаходу. Форми творчого синтезу. Методи активізації творчого пошуку та подолання стереотипів мислення (евристика, мозковий штурм, синектика, система психолого-інформаційного генерування), алгоритми вирішення винахідницьких задач (Альтшулер). Психологічні принципи формування наукового колективу.</p>	2	0,5

Практичні заняття (теми)	Годин	
	ОФЗО	ЗФЗО
<p>ЗАНЯТТЯ 1. Вступ до вивчення навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень»</p> <p>1. Предмет, мета і завдання курсу, його місце в системі підготовки бакалавра спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа.</p> <p>2. Принципи побудови і структура дисципліни.</p> <p>3. Методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень».</p>	2	0,25
<p>ЗАНЯТТЯ 2. Наука як специфічне соціальне явище</p> <p>1. Наука. Історичні передумови її виникнення.</p> <p>2. Основні етапи розвитку науки.</p> <p>3. Класифікація наук.</p> <p>4. Методологія науки. Наукознавство.</p>	2	0,25
<p>ЗАНЯТТЯ 3. Основні концепції філософії та методології науки</p> <p>1. Позитивістський напрям у філософії науки, його течії та різновиди .</p> <p>2. Сучасні філософські концепції розвитку науки .</p> <p>3. Сцієнтизм і антисцієнтизм.</p>	2	0,25
<p>ЗАНЯТТЯ 4. Структура науки</p> <p>1. Наука як форма пізнавальної діяльності: предмет науки, її функції та місце в культурі.</p> <p>2. Логічна структура наукового знання: філософські засади науки, наукові закони, поняття, принципи, ідеали та норми науковості.</p> <p>3. Форми організації наукового знання: теорії, концепції, наукові картини світу, парадигми та їх роль у розвитку науки.</p> <p>4. Способи, види та рівні знань: емпіричний і теоретичний рівні, буденне, наукове, філософське знання.</p> <p>5. Межі наукового знання: альтернативна наука та донаукові й ненаукові форми знання (астрологія, езотерика, окультизм тощо) як прояв пошуку пояснень поза межами наукової раціональності.</p>	2	0,25
<p>ЗАНЯТТЯ 5. Проблеми епістемології науки</p> <p>1. Епістемологія науки: теоретико-пізнавальні засади наукового знання, суб'єкт і об'єкт пізнання.</p> <p>2. Діалектика процесу пізнання: взаємозв'язок чуттєвого і раціонального, емпіричного і теоретичного рівнів.</p>	2	0,25

3. Проблема істини в науці: класичні та некласичні концепції істини, критерії істинності знання.
4. Творчість і ризик у науковому пошуку: методологія ризику, роль гіпотез, абсурдних ідей, омани та помилки у розвитку науки.
5. Наука і псевдонаука: критерії науковості, демаркація знання, небезпеки псевдонаукових концепцій.

ЗАНЯТТЯ 6. Організація наукової діяльності в Україні

1. Організаційна структура наукових досліджень в Україні.
2. Наукові товариства та їх роль в розвитку науки і популяризації наукових знань. 2 0,5
3. Студентські наукові товариства, їх організація і діяльність.
4. Наукові ступені і вчені звання в Україні.

ЗАНЯТТЯ 7. Науковий стиль мислення та критичне мислення

1. Логіка наукового пізнання
2. Аргументація та доказовість 2 0,25
3. Виявлення когнітивних упереджень
4. Аналіз наукових джерел

ЗАНЯТТЯ 8. Основи методології наукових досліджень

1. Методи, методика та методологія наукових досліджень..
2. Емпіричні методи наукових досліджень та їх інструментарій. 2 0,25
3. Теоретичні методи наукових досліджень та їх інструментарій.
4. Основні форми наукового пізнання: науковий факт, проблема, ідея, гіпотеза, закон, теорія, концепція, парадигма.

ЗАНЯТТЯ 9. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

1. Основні поняття, терміни та галузі інформації.
2. Національна система науково-технічної інформації.
3. Види, джерела інформації та режими доступу до неї. 2 0,5
4. Наукова інформація в документах.
5. Інформаційно-пошукові системи НТІ.
6. Аналіз та опрацювання інформації.

ЗАНЯТТЯ 10. Автоматизовані системи обробки інформації та їх застосування у наукових дослідженнях

1. Автоматизовані системи обробки інформації (АСОІ): поняття, структура, функції та роль у сучасній науковій діяльності.
2. Інформаційні технології в науково-дослідній роботі соціального працівника: особливості збору, зберігання, опрацювання та захисту даних.
3. Пакети прикладних програм для обробки даних (Excel, SPSS): призначення, можливості та сфери

використання в дослідженнях.	2	0,5
4. Функціональні блоки програм обробки даних: введення й налаштування даних, контроль і коригування, перетворення даних (перекодування, створення нових змінних, формування підвибірок, імпорт/експорт).		
5. Математико-статистичний аналіз і візуалізація результатів: побудова таблиць, розрахунок показників, перевірка гіпотез, кореляційний, регресійний, дисперсійний, кластерний і факторний аналіз, графічне подання результатів.		
<hr/>		
ЗАНЯТТЯ 11. Цифрові інструменти та штучний інтелект у наукових дослідженнях		
1. Використання наукометричних баз (Google Scholar, Scopus), менеджерів бібліографії, програм для аналізу текстів і даних.	2	0,5
2. Можливості та обмеження ШІ у дослідженнях.		
3. Етичні ризики автоматизованого створення текстів.		
<hr/>		
ЗАНЯТТЯ 12. Види науково-дослідної роботи студентів		
1. Навчально-дослідна робота студентів: сутність, мета та основні завдання у професійній підготовці.		
2. Рівні самореалізації студентів у дослідній діяльності: репродуктивно-стереотипний, адаптаційний, творчо-рефлексивний.		
3. Організаційні форми наукової діяльності студентів: участь у проблемних групах, студентських наукових лабораторіях, гуртках.	2	0,25
4. Наукова комунікація студентів: участь у конференціях, семінарах, круглих столах, підготовка доповідей і публікацій.		
5. Творча та конкурсна наукова діяльність: участь у конкурсах наукових робіт різних рівнів, науково-популярна активність (медіа, публічні виступи).		
<hr/>		
ЗАНЯТТЯ 13. Організація та проведення наукових досліджень		
ПЛАН		
1. Вимоги до проведення наукового дослідження.		
2. Вибір теми дослідження.	2	0,25
3. Обґрунтування теми дослідження, його актуальність і наукова новизна.		
4. Методологія наукового дослідження.		
5. Експеримент як складова частина наукового дослідження.		
<hr/>		
ЗАНЯТТЯ 14. Обробка та оформлення результатів дослідження		
1. Форми узагальнення результатів наукових досліджень: усний виступ, тези, реферат, наукова стаття, звіт, монографія; вимоги до змісту та структури.		
2. Методи обробки результатів дослідження: статистичні, табличні та графічні способи подання даних.		

3. Оформлення наукової праці: мова й стиль, наукова термінологія, цитування, посилання, складання списку джерел, транслітерація.	2	0,25
4. Представлення та оцінювання результатів дослідження: вибір форми подання, критерії результативності, рецензування.		
5. Підготовка публікацій: методика написання наукових матеріалів і вимоги до публікації у фахових виданнях.		
<hr/>		
ЗАНЯТТЯ 15. Написання і захист кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти		
1. Види кваліфікаційних робіт: курсова, бакалаврська, дипломна, магістерська — їх призначення та відмінності.		
2. Структура, обсяг та оформлення роботи: основні структурні елементи, вимоги до мови, стилю, цитування, скорочень.	2	0,25
3. Етапи підготовки кваліфікаційної роботи: вибір теми, планування дослідження, написання вступу, основної частини, висновків.		
4. Підготовка до захисту: оформлення презентаційних матеріалів, доповідь, відповіді на запитання.		
5. Процедура захисту та типові помилки: порядок проведення захисту, критерії оцінювання, поширені недоліки у змісті й оформленні робіт.		
<hr/>		
ЗАНЯТТЯ 16. Наукометрія та академічна комунікація		
1. Основи наукометрії.		
2. Наукометричні показники.	2	0,25
3. Ідентифікація дослідника в науковому просторі.		
4. Публікаційна стратегія дослідника.		
5. Академічна комунікація.		
<hr/>		
ЗАНЯТТЯ 17. Доброчесність у науковій роботі		
ПЛАН		
1. Академічна доброчесність і академічна нечесність.		
2. Понятті плагіату і його види.	2	0,25
3. Профілактика плагіату.		
4. Методи боротьби з плагіатом у Європейському Союзі та США.		
5. Кодекс етики в галузі вищої освіти в Україні. Правові аспекти академічної доброчесності в Україні.		
<hr/>		
ЗАНЯТТЯ 18. Формування вченого як особистості та режим його праці		
ПЛАН		
1. Особливості розумової праці та наукової творчості. Основні психологічні риси вченого.		
2. Зовнішні і внутрішні мотиви, що зумовлюють потребу людини у науковій діяльності.	2	0,25

3. Критичне осмислення досягнень науки, уявлення, фантазія та інтуїція у науковій творчості.
4. Організація роботи наукового колективу.
5. Значення спілкування в науці та його правила.

РАЗОМ: 36 6

ІНШІ ВИДИ РОБІТ

Теми, короткий зміст

Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції:

Тема 1. Міждисциплінарні підходи в наукових дослідженнях (Поєднання знань з різних наук, командна робота, інтеграція методів).

Тема 2. Вплив глобалізації на наукові дослідження (Міжнародна співпраця, обмін даними, стандартизація, конкуренція та відкритий доступ до знань).

Тема 3. Грантова діяльність та підготовка наукових проєктів (Структура грантової заявки, бюджет, очікувані результати, звітність).

Тема 4. Популяризація науки та наукова комунікація з суспільством (Наукові блоги, лекції, участь у медіа, відповідальність перед громадськістю).

Тема 5. Відкрита наука та відкриті дані (Open Science, репозитарії, ліцензії, відтворюваність результатів).

Тема 6. Інформаційна безпека та захист даних у наукових дослідженнях (Конфіденційність, персональні дані, кібербезпека дослідницьких баз).

Тема 7. Наукова репутація та її формування (Роль публікацій, цитування, участь у конференціях, цифрові профілі дослідника, імідж у наукових спільнотах).

Тема 8. Ризики та маніпуляції у науковій інформації. (Фейкові дані, псевдонаука, «хижацькі» журнали, помилки у публікаціях, методи виявлення).

Тема 9. Використання соціальних опитувань і анкетування у наукових дослідженнях. (Розробка анкет, вибір вибірки, обробка результатів, аналіз помилок і похибок).

Тема 10. Тренди та перспективи розвитку науки в XXI столітті (Глобалізація науки, міждисциплінарні проєкти, постнормативна наука, соціальна відповідальність дослідника).

Інформаційні джерела для вивчення курсу

Навчально-методичне забезпечення:

1. Електронний навчальний курс «Основи наукових досліджень» (ID 5899).
2. Основи наукових досліджень. Опорний конспект лекцій для студентів спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа. Упорядник: Габрусєва Н.В. / Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2023. – 123 с.
3. Основи наукових досліджень. Методичні рекомендації для студентів спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа. Упорядник: Габрусєва Н.В. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2024. – 20 с.

Базова література:

1. Білоусова Т. П. Основи наукових досліджень: навчальний посібник для аудиторної, самостійної, індивідуальної роботи та дистанційного навчання. 2-ге вид., перероблене і доповнене [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 208 с.
2. Науменко А. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для бакалаврів першого курсу спец. «Переклад» з однойменної лекційної дисципліни / А. Науменко, І. Дамар'їн. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2018. 132 с.
3. Основи наукових досліджень : навчальний посібник / Марта Мальська, Наталія Паньків. – Львів : Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 226 с.
4. Основи наукових досліджень. Курс лекцій. [Електронний ресурс]: навч. посіб. для здобувачів ступеня магістра за спеціальністю 172 Електронні комунікації та радіотехніка / О. Б. Шарпан (уклад.); КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 89 с.
5. Основи наукових досліджень: навчальний посібник/О.М. Сінчук, Т.М. Берідзе, М.Л. Барановська, О.В. Данілін, Д.О. Кальмус. Кременчук: ПП Щербатих О.В. 2022. 196 с.

Допоміжна література:

1. Добронравова І. С., Руденко О. В., Сидоренко Л. І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
2. Вегеш М. Основи наукових досліджень. Методичний посібник для студентів спеціальності 052 "Політологія". Ужгород. 2021. 67 с.
3. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни «Організація та методологія наукових досліджень» для аспірантів (здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії). Харків : Право, 2019. 40 с.
4. Лазарева О. В. Методологія наукових досліджень за фахом. Практикум для студентів спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій». Галузь знань : 19 «Архітектура та будівництво» : методичні рекомендації / О. В. Лазарева. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 56 с. (Методична серія ; вип. 348).
5. Методи наукових досліджень, аналіз та презентація результатів дослідження: метод. рек. до курсу для здобувачів 3-го освітньо-кваліфікаційного рівня (доктор філософії) спец. 053 «Психологія» / Н.В. Родіна ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Ф-т психології та соціальної роботи. Одеса : ОНУ, 2021. 32 с.
6. Методичні вказівки до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» денної та заочної форм навчання / Ю. В. Красобська, Г. Є. Ковальчук – Рівне : РДГУ, 2019. – 18 с.
7. Основи наукових досліджень : навч.-метод. посібник / за редакцією Р. О. Крохмального. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка,

2020. - 464.c

8. Основи наукових досліджень у вищій школі : підруч. Київ : ФОП Ямчинський О.В., 2020. 272 с.

9. Основи наукових досліджень. Методичні вказівки до практичних занять для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та економічних і менеджерських спеціальностей галузі знань 07 «Управління та адміністрування» / Уклад.: О. О. Носирев, І. А. Федоренко. Харків : НТУ «ХПІ», 2021. 44 с.

10. Габрусєва Н.В., Криськов А.А., Гумен Ю.Є. Формування критичного мислення як складової інформаційної діяльності здобувачів освіти. Наукові інновації та передові технології. Серія: Педагогіка. 2024. № 3(31). С. 925-936. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3\(31\)-925-936](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3(31)-925-936))

11. Габрусєва Н.В., Потіха О. Б., Герман О. М., Юрик Н. Є. Гендерні особливості усвідомлення здобувачами вищої освіти власних когнітивних спотворень. Академічні візії, 2024 (28). DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10692422>

12. Габрусєва Н., Шостаківська Н. Дослідження уявлень здобувачів вищої освіти про феномен критичного мислення. Фізико-математична освіта, 2024. Том 39. № 2. С. 14-19. DOI: <https://doi.org/10.31110/fmo2024.v39i2-02>

13. Габрусєва Н.В., Мешко Г.М., Чоп Т.О. Стан невротизації та копінг-стратегії здобувачів вищої освіти під час війни у координатах підвищення рівня їх стресостійкості. Наукові інновації та передові технології. Серія: Педагогіка. 2024. № 5(33). С. 1178-1190. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-5\(33\)-1178-1189](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-5(33)-1178-1189)

Інформаційні ресурси:

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-УІІ. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

2. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VІІІ. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>

3. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VІІІ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

4. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки : Закон України від 11.07.2001 р. № 2623-ІІІ. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-14>

5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

6. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.nplu.kiev.ua/>

7. Державна науково-технічна бібліотека України. URL: <http://gntb.gov.ua/ua/>

8. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г.Короленка URL: <http://korolenko.kharkov.com/>

9. Національна парламентська бібліотека України. URL:<http://www.nplu.org/>

10. Державний комітет статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua/results/general/nationality/>.

11. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua>

12. Офіційний сайт Державної служби статистики в Харківській області. URL: <http://www.kh.ukrstat.gov.ua>

13. Сайт світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>

14. Болонська декларація URL: www.mon.gov.ua/education/higher/bolon/

15. Загальні відомості про вищу освіту в Україні. URL: www.mon.gov.ua/education/higher/higher

16. Нормативно-правова база наукової діяльності у вищих навчальних закладах. URL: <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/nauka/naukova-diyalnist-u-vishchikhnavchalnikhzakladakh/4688>

17. Нормативно-правова база атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації. URL: <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/atestatsiya-kadriv/134diyalnist/atestatsiakadriv/5923>

18. Колесников О.В. Основи наукових досліджень. К.: Центр учбової літератури, 2011. 144 с. URL: http://www.bookbrains.com/book_206.html
19. Лузан П. Г. Основи науково-педагогічних досліджень / П. Г. Лузан, І. В. Сопівник, С. В. Виговська. К., 2012. 219 с. Електронний ресурс. URL: http://elibrary.nubip.edu.ua/4710/1/S.VYGOVSJKA_POSIBNYK.pdf
20. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Електронний ресурс. Електронний ресурс. URL: http://ukrlibrary.at.ua/load/osnovi_naukovikh_doslidzhen/osnovi_naukovikh_dosli_dz_hen/a_s_filipenko_osnovi_naukovikh_doslidzhen/26-1-0-1

Політики курсу

Політика контролю	Використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування; тестування; виконання індивідуальних завдань та презентацій; оцінювання результатів виконаних самостійних робіт; бесіди та обговорення проблемних питань; дискусії; індивідуальні консультації; екзамен. Можливий ректорський контроль.
Політика щодо консультування	Консультації при вивченні дисципліни проводяться згідно затвердженого на кафедрі . Консультування передбачено як очно , так і з використанням ресурсів електронного навчального курсу у середовищі електронного навчання університету.
Політика щодо перескладання	Студент має право на повторне складання модульного контролю з метою підвищення рейтингу протягом тижня після складання модульного контролю за графіком. Перескладання екзамену відбувається в терміни, визначені графіком освітнього процесу. Здобувач ВО має право на зарахування результатів навчання здобутих у неформальній чи інформальній освіті.
Політика щодо академічної доброчесності	При складанні усіх видів контролю у середовищі електронного навчання завжди активується система розпізнавання особи, що складає контроль. Усі практичні роботи у ЕНК перевіряються вбудованою системою Антиплагіат. При складанні усіх форм контролю забороняється списування, у тому числі з використанням сучасних інформаційних технологій.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За наявності поважних причин (наприклад, хвороба, особливі потреби, відрядження, сімейні обставини, участь у програмах академічної мобільності тощо) навчання може здійснюватися за індивідуальним графіком, погодженим з деканом факультету.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів, які отримують студенти за курс

Модуль 1			Модуль 2			Підсумковий контроль	Разом з дисципліни
Аудиторна та самостійна робота			Аудиторна та самостійна робота			Одна третя від суми балів, набраних здобувачем впродовж семестру	100
Теоретичний курс (тестування)	Практична робота		Теоретичний курс (тестування)	Практична робота			
10	23		10	32			
№ лекції	Види робіт	К-ть балів	№ лекції	Види робіт	К-ть балів		
Тема 1	Практичне заняття №1	2	Тема 10	Практичне заняття №10	3		
Тема 2	Практичне заняття №2	2	Тема 11	Практичне заняття №11	3		
Тема 3	Практичне заняття №3	2	Тема 12	Практичне заняття №12	3		
Тема 4	Практичне заняття №4	2	Тема 13	Практичне заняття №13	3		
Тема 5	Практичне заняття №5	3	Тема 14	Практичне заняття №14	3		
Тема 6	Практичне заняття №6	3	Тема 15	Практичне заняття №15	3		
Тема 7	Практичне заняття №7	3	Тема 16	Практичне заняття №16	3		
Тема 8	Практичне заняття №8	3	Тема 17	Практичне заняття №17	3		
Тема 9	Практичне заняття №9	3	Тема 18	Практичне заняття №18	3		

захист наукового
проекту

5

Розподіл оцінок

Сума балів за навчальну діяльність	Шкала ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Зараховано
82-89	B	Зараховано
75-81	C	Зараховано
67-74	D	Зараховано
60-66	E	Зараховано
35-59	FX	Не зараховано
1-34	F	Не зараховано

Затверджено рішенням кафедри ІС, протокол №1 від «30» серпня 2024 року.